

Konsertrecension: Orden väger tungt för Tuomela

Tapio Tuomela har en speciell relation till de texter han komponerar, texter skrivna både av andra och av honom själv. Bild: Maarit Kytöharju

4 reaktioner

Enligt Tapio Tuomela leder olikheter mellan olika språk till olikheter i musiken. Skillnaderna mellan språken blev uppenbara i sångerna som hördes under kompositionskonserten på Musikhuset.

Nutida musik

Tapio Tuomela 60 år

Zagroskvartetten (Hannu Vasara och Kaisa Kallinen, violin; Camilla Vilkmán, altviolin; Miika Uuksulainen, cello); Heta Aho, flöjt; Saku Mattila, oboe; Taavi Oramo, klarinett; Aron Moizer, fagott; Paula Ernesaks, valthorn; Virva Puumala och Pia Komsí, sopran; Virpi Räisänen, mezzosopran; Henri Tikkanen, baryton; Tapio Tuomela och Juho Lepistö, piano. Musikhuset, Cameratasalen 16.10.

Tapio Tuomelas 60-årskonsert i tisdags innehöll ett utsökt urval av hans nyaste kompositioner. *Three Folk Ballades* för mezzosopran och stråkkvartett fick sitt uruppförande, och dessutom uppfördes blåskvintetten *Suite Française* (2012) för första gången i Finland samt stråkkvartetten *Fiddler* (2009) samt *Friarjok och scen* (2017) för första gången i Helsingfors.

Uppenbart uppförs Tuomelas musik mer regelbundet utanför huvudstaden. Under år 2017 hade operan

Neljättienristeys (efter **Tommi Kinnunens** roman) premiär i Uleåborg och tredje symfonin uruppfördes i Lahtis.

Man kan konstatera att Tuomela har en alldeles speciell relation till de texter han komponerar, i synnerhet i kompositioner som han kallar för sångpar (laulupari). I dessa hörs texten först i original och sedan i översättning.

De fyra sångparen var en del av Tuomelas konstnärliga doktorsexamen som han avlade 2014. Nu hördes nummer tre och fyra, *Fissure* (2011) till en text av **Emily Dickinson** (engelska–franska) samt tre sånger till texter av **Martta Rossi** (2012, finska–tyska).

Tuomelas idé är att språkens olikheter leder till olikheter i musiken, till exempel fraseringen och betoningar. Skillnaderna var tydligast i den stiliga och lätt makabra *Fissure*, där de engelska verserna ackompanjerades av en liten ensemble (klarinet, violin, viola, piano) och de franska verserna av enbart piano, spelat av kompositören.

Modernism och folkmusik

Bytet av språk tycktes också påverka sångarnas allmänna uttryckssätt. De unga solisterna, barytonen **Henri Tikkanen** i *Fissure* och sopranen **Virva Puumala** i Rossisångerna, tillsammans med pianisten **Juho Lepistö**, gjorde ett kraftigt intryck.

Den finska texten, ur *Suomen kansan vanhat runot* och *Kanteletar* samt Tuomelas egen penna, hade huvudrollen i *Three Folk Ballades* (2015/2018). Efter två besvärjelser (*Voiteen sanat* och *Lapsivaimon sanat*) växte den tredje sången (*Anteruksen surma*) till ett litet men desto verkningsfullare musikdrama.

Mezzosopranen **Virpi Räisänen** excellerade och fick använda sina dramatiska talanger. Vokaliserna satte en guldkant på den gripande och klangligt njutbara epilogen, som är komponerad i år.

Utöver modernismen är folkmusiken en viktig inspirationskälla för Tuomela. Spelmansandan är den drivande kraften i *Fiddler*, som Zagroskvartetten tolkade med lyhördhet för de elegiska nyanserna.

Den barockinspirerade *Suite Française* är komponerad för en tävling för blåskvintetter och innehåller många knepiga detaljer. **Heta Aho**, **Saku Mattila**, **Taavi Oramo**, **Aron Moizer** och **Paula Ernesaks** gjorde utmärkt ifrån sig.

Konserten avslutades med *Friarjojk* och scen för sopran och stråkkvartett till Tuomelas egen text, en udda fågel som enligt tonsättaren befinner sig i konstmusikens marginal.

Den första satsen är inspirerad av en nordsamisk jojk och den andra satsen är en dialog mellan två fiskare uppe i norr, den ena finskspråkig och den andra svenskspråkig. Fiskets spänning byts till fasa när båten kapsejsar. Sopranen **Piia Koms**i kastade sig virtuost in i alla rollerna och bjöd på en oförglömlig show.

annons